

Pomen koncerta? Glasbeni kritiki bodo izpregovorili svojo besedo, učiteljstvo in javnost si bosta ustvarila svojo sodbo, a mla-

dostnih sil poln UPZ bo vztrajal v svojem poletu tudi vnaprej!

Vir.

Kako se godi učitelju

Beograjska »Pravda« od 25. decembra 1937 prinaša pod naslovom »Za napredek našega šolstva« sledeči zanimivi članek Budimira Stojanovića, ki ga zaradi njegove pomembnosti v celoti ponastiskujemo.

Niz vprašanj in problemov je, ki močno težijo ljudsko šolo, odnosno učitelja, ki se muči po zakonitih vaseh z nepisanimi kmetom, občinskimi stražniki, napudranim tajnikom in predsednikom občine. Ker se ne more z njimi izenačiti ter jim ob vsaki priliki izkazovati usluge materialnega ali moralnega značaja, postaja učitelj ovira, na katero streljajo vsak dan z različnimi paragrafi, sumničeni in tožbami. Ti paragrafi so zbrani iz vseh mogočih zakonov, a najmanj jih je iz zakona o narodnih šolah. Odtod tudi naslov tega članka.

Iz najnovejšega akta neke občine naj citiram dopis, opremljen s pečatom in podpisom predsednika in tajnika. Ta dopis ni samo slučajno zašel v neko državno ljudsko šolo, nego se je naravnost zagnal na upravitelja šole: »V smislu § 381. starega kazenskega zakona se opominjate, da svojemu služitelju javite, da osat in ostali plevel, ki se nahaja v dvorišču, tekem 5 dni, računano od danes, očisti ter o tem obvestite podpisano upravo.

Obvestiti je torej treba občino v določenem času, ker § 381. je neusmiljen in pravi: »z zaporom od 1 do 3 dni se kaznuje: 1. Kdor ne bi očistil črepij in trave na svojem ali občinskem zemljišču, ko se mu to ukaže, 2. Kdor ne bi očistil gosenic, ko to oblast odredi.

Zakon je zakon in ako šolski upravitelj ne ugodí tej odredbi, bo moral mirne duše odsedeti v občinskem zaporu ravno 3 dni in prav toliko noči. Končno ni za občinsko oblast prav nikakršna težkoča, izvajati nezakonite namere, kajti pred 3 leti so zaprli nekega učitelja, ki je po utrudljivem delu na šoli šel na sprehod po polju.

Stvar je zelo interesantna. Razumevanje in tolmačenje zakona je poverjeno tajniku, ki pod pritiskom svojega predpostavljene, v tem primeru predsednika občine, mora izvrstati in prikriti vse zakonske odredbe in predpise. Saj menda ni brez vzroka nastal pregovor, da kar kak občinski tajnik zameša in zaplete, ne more popraviti 10 advokatov. Ako je pa vmes še osebnost mržnja tajnikova napram učitelju, tedaj se to še prav posebno komično zasuka, ker ti dve osebi nimata nikakih sličnosti niti v delu, niti v izobrazbi, in tudi ne v morali.

Vse do aprila letošnjega leta se je nestrpnost med predsednikom in šolskim upraviteljem lahko nekako razumela, ker je vzdrževanje šole prišlo večkrat v tak položaj, da ni bilo denarja niti za kredo. Sedaj so odnosi med šolo in občino povsem neznatni; nekaj pa vendarle obstoji v teh odnosih, kar se več ne tretira z zakonom o narodnih šolah, nego s paragrafi kazenskega zakona. Pod streho občinskega sodišča skriva predsednik svojo anonimnost in skuša ob raznih prilikah pokazati svojo nestrpnost napram učitelju, sicer vedno »zakonitim« potom, toda neresnost takega poslovanja se vidi že na prvi pogled. Predsednik odreja učitelju dela na vsaki poti, ki jo mora posuti s peskom in očistiti kamena z motivacijjo: »Kdor hodi po tej cesti, naj jo tudi spopolnjuje«. Nadalje pošilja občinskega stražnika (pandurja) s spiskom, da plača učitelj 25 din za vsako stražo; ista straža pa se pojavlja kot »priča« v vseh predstavkah in tožbah kot »neovržni« argument proti učitelju. Ko starši, ki ne pošiljajo svojih otrok v šolo, zbirajo podpise proti učitelju, da ves ta elaborat dostavi ministru prosvete, je v vrstah teh podpisnikov povsem naravno

tudi občinska straža (pandur). Med podpisniki so včasih tudi taki, ki sicer ne odobravajo predsednikovega postopanja, toda so se kot nepisani znašli v vrstah podpisnikov. Tako borbo proti učitelju vodi večkrat predsednik občine, ki z močjo svojega položaja najde vendarle kakšnega somišljenika v vrstah svoje rodbine ali pa v vrstah občinske straže. Oni bodo slepo branili predsednika občine pri vseh njegovih prestopkih in nepravilnostih, ki jih vsak dan dela. Nikoli ne bodo mislili na to, da je nekoga v vasi nameril z revolverjem, na onega streljal, a tretjemu razbil z gorjačo glavo.

Tako stališče napram državnemu uradniku ustvarja slabo atmosfero ravno v šoli, ker učitelj mora pod zelo težkimi pogoji braniti svojo avtoriteto, ki se tako brezsmiselno ruši, a misliti mora tudi na mirnost in ustaljenost v svojem vzgojnem delu. Ampak tudi pri delu v šoli mora učitelj večkrat pokukati skozi okno, da se skrije pred zalezovalci.

Koliko te »zakonite« mržnje se lahko uporablja, naj služi še ta primer slučajno potegnen izmed drugih: Vaški občinski svetovalec je na osnovi zakona določil učitelju edino pot od šole do mesteca, s striktno naredbo, da po drugih cestah, ki vodijo skozi vas,

Drugi balkanski kongres za zaščito mladine

Glavna redna skupščina Jugoslovanske Unije za zaščito dece, ki se je vršila v decembru preteklega leta, je bila deležna velike pozornosti tako od strani javnosti kakor tudi državne uprave. Skupščini je osebnost prisostvovala Nj. Vel. kraljica-Mati Marija, minister prosvete g. D. Magarašević in minister za socialno politiko g. D. Cvetković.

Iz tajnikovega poročila je razvidno, da je v Uniji včlanjenih 206 društev, ne všteti podružnice. Delo v preteklem letu je bilo posvečeno izvedbi kolaboracije med središčno upravo in banovinskimi sekcijami Unije. Delo je razdeljeno na referate, odnosno odseke, in sicer: odsek za mednarodno sodelovanje, odsek za pomoč po fotokartah, ekonomsko-finančni odsek, odsek za poštne znamke, odsek za strokovni tisk in propagando, odsek za statistiko, odsek za zakonodajstvo in odsek za strokovno-instrukтивne posle, odsek za organizacijo »Dečjih dni« in odsek za strokovne kongrese in razstave.

Jugoslovanska Unija je član mednarodne Unije za zaščito dece v Zenevi, s katero je v stalnem stiku. Na lanskoletnem zasedanju v Zenevi je bil tudi delegat Jugoslovanske Unije g. univ. prof. dr. Kostić, ki je izčrpno informiral prisotne o položaju zaščite otrok in mladine v Jugoslaviji. Na to zasedanje so poslane delegate Bolgarija, Francija, Anglija, Italija, Grčija, Irska, Litva, Holandija, Poljska, Madžarska, Švica, Turčija in Rumunija.

Jugoslovanska Unija je sodelovala na drugem mednarodnem kongresu za zaščito otrok v Rimu, ki je bil od 23. do 26. septembra preteklega leta. Za zaščito otrok je v preteklem letu storila mnogo tudi v pogledu direktne pomoči mladini, bodisi preko mednarodne Unije v Zenevi ali pa s prirejanjem počitniških kolonij in letovanj, ki so se vršila smoteno in pod strokovnim nadzorstvom. Sredstva si je nabavljala Unija potom poštne znamke za zaščito dece, z loterijo in volili. Raznim društvom je bilo izdano podpore v iznosu 160.000 din za postavljanje novih mladinsko-zaščitnih domov, nabavo inventarja itd. Prirejali so se tudi dečji dnevi po vsej

ne sme iti. In ker je bila tudi šola izven vasi, je potem povsem razumljivo, da ni mogel učitelj niti spoznati vasi, v kateri je služboval, ne glede na svobodo gibanja, ki mu kot človeku pripada in ki mu jo zagotavljajo državni zakoni.

Nastevanje takih in drugih primerov postaja brezpredmetno, ako se dopušča, da se z različnimi paragrafi brez zakonite moči še nadalje ovirata delo in red v šoli. Učitelj je duša šole. Ako se torej njega omalovažuje, preganja in žali s tako brutalno mržnjo, tedaj postaja učitelj vse drugo, samo ne to, kar je njegov pravi smisel.

Po vsem navedenem je bil učitelj žrtev, ker je ostal nezaščiten v svoji svobodi in pri svojem delu. Z denunciacijami in podtikanji se ga je dnevno napadalo, a pomoči mu ni nudil niti en paragraf.

Učitelj se še ni nikoli skrival pred resnično krivdo in pravico zakonom, ampak če se uporabljajo paragrafi iz starega kazenskega zakona, tedaj mora učitelj iskati pravno zaščito, ki je jasno podčrtana z določili šolskega, državlanskega, kazenskega in sodnega zakona. Energično je treba nastopiti proti takim postopkom raznih občinarjev, ker je to v interesu šole same, ki mora ostati nedotaknjena in svetla. Ako se dopušča, da predsedniki, pandurji, tajniki in občinski svetovalci še nadalje vršijo neko »nadzorno oblast« nad učiteljstvom, da jim pretijo z različnimi paragrafi iz vseh mogočih zakonov in da jih omalovažujejo in denuncirajo na vsakem kraju in ob vsaki priliki, tedaj se s tem dela zelo slaba usluga tako učitelju kakor šoli.

državi. Unija izdaja edini jugoslovanski strokovni mladinsko-zaščitni list »Narodni ped-mladek«.

Drugi balkanski kongres za zaščito otrok in mladine se bo vršil v mesecu oktobru tega leta. V zvezi s tem kongresom se pripravljajo tudi velika mladinsko-zaščitna razstava. Predpriprave za kongres in razstavo so v polnem teku. Odbor je do sedaj izdal podrobni program na osnovi zaključkov prvega balkanskega kongresa, ki se je vršil v Atenah. Glavne teme, o katerih se bo na kongresu razpravljalo, so: 1. zaščita vaské dece in 2. formiranje socialno-medicinskega osebja za zaščito otrok. S tem programom soglašajo tudi Unije vseh balkanskih držav, kakor tudi mednarodna Unija v Zenevi. Ob zgoraj navedeni temi sta razdeljeni na 50 poudelnih referatov, ki jih bodo podali strokovnjaki na mladinsko-zaščitnem polju v balkanskih državah. Tik pred kongresom pa se bo vršila sedma konferenca mednarodnega združenja za preventivno pediatrijo.

Splošne vesti

— Učiteljski dom v Ljubljani je izdal doslej za šolske proslave dve brošuri: Vidov dan in Praznik zedinjenja. Obe brošuri je razposlalo načelstvo na vse ljudske šole naše banovine. Uporabo je priporočil prosvetni oddelek kraljevske banke uprave. Mnogi tovariši šolski upravitelji so nakazali 4 din za brošuro. Vsa čast jim! Mnogi so brošuro vrnil. Ker ima načelstvo Učiteljskega doma z izdajo brošur občutne stroške, prosimo vse one tov. šolske upravitelje, ki še niso nakazali pripadajočega zneska, da to store v najkrajšem času. S tem omogočijo, da bo Učiteljski dom nemoteno lahko pristopil k ureditvi 3. brošure šolskih proslav.

— SRESKA UČITELJSKA DRUŠTVA, ki so v zaostanku nakazil članarine, naj se drže pravilnika o blagajniškem poslovanju in naj to čimprej nakazejo sekcijki blagajni. Ako ne bo v tem pogledu točnosti in reda, bo sekcija primorana, da objavi listo nerednih društev-plačnikov. Tudi v tem primeru nujno prosimo.

Uprava.

— Na Novega leta dan sta se poročila pri Gospe Sveti na Koroškem tov. Lužnik France iz Gor. Lendave s tovarišima Ivanom Zgankovo iz istega kraja. Mlademu tovariškemu paru želimo vso srečo.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I »Istra« štev. 1. od 7. januarja prinaša pod naslovom »Važno za učitelje iz Julijske krajine« ponatis dveh predlogov JUU za finančni zakon 1938/1939. in »Učiteljskega tovariša«. V celoti sta ponatisnjena predloga »Priznanje kontraktualne službe« in »Nostrifikacija učiteljskih diplom«. List oba predloga še nadalje utemeljuje in tudi dostavlja: Predsedstvu JUU moramo biti resnično hvaležni, da je stavilo oba predloga v navedeni obliki in želimo, da bi naše zvezno vodstvo od svoje strani podpiralo oba predloga.

— I »En prosvetne službe«. Pod tem naslovom priobčuje celjska »Nova doba« od 7. I. sledeče: Razveljavljen je ukaz o upokojitvi učitelja Leopolda Kopača v Slovenjem Gradcu. Imenovanje sreskega šolskega nadzornika v Ptuj Martina Sterka za učitelja na narodni šoli v Ptuj je razveljavljeno in je sedaj Martin Sterk premeščen kot sreski šolski nadzornik v Krško. Prav tako je razveljavljeno imenovanje sreskega šolskega nadzornika Anto-

Razstava bo prirejena v prostorih beograjskega velesejma. Vsaka balkanska država bo dobila za aranžiranje razstave svoj paviljon. Za to razstavo se je pričelo že v vseh državah, ki bodo sodelovale, z velikimi pripravami. Naša država stoji v tem pogledu pred veliko nalogo, ki obstoja v tem, da bo morala pokazati osnove, delo in organizacijo jugoslovanske zaščite otrok in mladine. Na tej razstavi bodo prikazani uspehi in delo vseh činiteljev v naši državi, ki delajo na katerem koli polju otroške zaščite. Za to bodo sodelovale privatne, državne in samoupravne korporacije.

V programu razstave je tudi to, da se povabijo, odnosno so se že povabile še: Češkoslovaška, Nemčija, Francija, Italija in Madžarska. Kongresni odbor se nadeja, da bo pridobil za razstavo tudi Anglijo in Zedinjene države Amerike, torej dvoje držav, v katerih je zaščita dece najvišje razvita. Na razstavo je bila povabljen tudi Poljska, ki pa udeležbe do sedaj še ni prijavila.

Iz do sedaj podanih informacij ob predpripravih za drugi balkanski mladinsko-zaščitni kongres, kakor tudi o kongresu samem je razvidno, da bo kongres imel nekoliko širši značaj. To bo prvi kongres te vrste, ki se bo vršil v naši državi. Da je do tega prišlo, znači, da je tudi pri nas zaščita otrok in mladine dosegla gotov višek razvoja in da bo ta kongres prva mednarodna preizkušnja solidnosti našega dela v tem pogledu.

Na razstavi, ki bo v okviru kongresa, pa bo sodelovala tudi »Dravska banovinska sekcija Jugoslovanske Unije za zaščito dece«. Kakor je slovenski javnosti že znano, je postala naša banovinska sekcija po svojih včlanjenih organizacijah nekaka predstavica mladinsko-zaščitnega, predvsem preventivnega dela v Sloveniji. Kot taka se bo udeležila razstave, da na njej pokaže osnove, delo in organizacijo slovenske zaščite otrok in mladine od vseh početkov do danes. Znamenje, da je zaščita otrok in mladine v Sloveniji v primeri z drugimi pokrajinami v državi najbolj in najsmotnejše organizirana. Zato bo njena naloga predvsem ta, da v pravi luči pokaže svetu dosedanje delo in uspehe, na tudi potrebe za bodoče na mladinsko-zaščitnem polju. Za slovensko učiteljstvo bo ta razstava kakor tudi kongres brez dvoma velikega pomena, in upati je, da bo naše učiteljstvo temu kongresu in razstavi posvetilo potrebno pozornost.

V. J.

Rangna lista

Popravki

Droč Hortenzija, učiteljica, Jarenina, je napredovala v VII. pol. skupino 16. februarja 1933. in ne 11. aprila 1934.

na kopi belih oblakov je sedel možakar z čudnim instrumentom v roki. Okrog njega pa kopa otrok, ki so peli s sladkimi glasovi: »Hribi se beli so...« Kje je že videl tega človeka? Kostnjak je moral biti star, da ni več spoznaval ljudi, ali pa sila prevzet od vsega doživljaja.

Tam na desni je sedelo par mož na rožnatem oblaku. Zvijali so nebeško travo, puhali dim in preštevati leta na računalih. »Da, ti bodo naši«, jih je spoznaval po kredi, ki je bila razmetana okoli njih. Tja se je napotil. Kot draga gosta, starega znanca so ga sprejeli in uvedli v družbo. Od vseh strani so deževala vprašanja, da je Janez Kostnjak komaj sproti odgovarjal. V družbi so bili znani, obrabi pa tudi taki, ki jih je Kostnjak poznal le po slikah. Čudno. Tu so si bili vsi enaki.

Nasproti njemu je sedel možakar z nelepoglavo, s kratkimi ščetinastimi brki in lasmi, samo oči so bile sama dobrota in milina. Ta mu je prvi ponudil cigareto in našgal s svojim ogorkom. Janez je potegnil z užitkom. Skoro spovračalo se mu je, ko je mislil na zemeljske svačice, ki so imele ime po vodi, ob kateri se je on rodil.

»Ti, Janez, kaj pa je doli novega?« je vprašal tisti, ki mu je ponudil cigareto. Janez je pogledal za ogorkom, ki ga je oni spustil v loku čez rožnati oblak.

»A, na zemlji? Da, menda nič, človek rad vse pozabi in odpusti.« Janezu je bilo že neprijetno, da bi ga kdo vprašal po dekretu. Z zelo roko si je pogladil zorano čelo in sive lase.

»Ne, ne; mislim na naše, kaj je tam novega?« Janez Kostnjak je na dolgo in široko začel govoriti o rangnih listah, s katerimi so urejena napredovanja in plače.

»Glej, glej, pa da jaz nisem prišel na to. Že v lertnu sem bil vedno v zadregi radi

plače«, je rekel Pestalozzi. Vsi so mu prikimali in odobravali, le Kostnjak jih ni razumel. Hotel jim je še nekaj dopovedati in raztolmačiti, a po nebeških tratah je zavladal silen vris. Kaj takega učitelj Kostnjak ni doživel, niti takrat, ko je imel na enorazrednici sto tri in dvajset otrok. Vmes pa je bučal mogočen zvon: »Ti, to je pa zborovanje«, so mu razlagali in ga vodili v slavnostno dvorano.

To, kar se je tu videlo in slišalo, je preselalo njegov razum. V nepreglednih vrstah, vsaka višja od druge, so sedeli svetniki, mučeniki, nebeški krilati in sploh menda vse, kar je kdaj prestopilo nebeški prag. V popolni tišini so se oglasile orgle, spremljane s cingljanjem neznanih instrumentov. Vmes pa je dobrtno in blago zvenel glas:

»Kot vsako leto, pustim tudi letos našim malim krilatcem, da praznujejo svoj dan. Prosim pa le, da pustijo na miru raj...«

»Tepežkanje! Tepežkanje!« je zaorilo skoz dvorano. Angeli so se razpršili na vse strani, puščajoč za seboj oblak svilenega perja. Toda mogočen glas je zvenel naprej: »... Saj učitelja Janeza Kostnjaka mi pustite v miru! On je iz dežele Titikake! Tam traja tepežkanje pet in trideset let!«

V nebeški dvorani je zašumelo kot v panju. Glave vseh so se obračale nazaj. Janezu Kostnjaku se je zmešilo pred očmi, obhajala ga je čudna omotica. Nehote se je prijel za levo stran. V žepu je nekaj zašumelo. Segel je v žep in izvlekel pergament ter čital:

»Penzijski dekret za učitelja...«

V duši se je začelo nekaj taliti in celiti težke rane. Potreboval je zraka. Šel je sam nazaj na rožnat oblak. Zagledal se je in zamislil na življenje na Zemlji. Z vso dušo je zahrepenel nazaj: »Zemlja!«

Tam v daljavi je migljala kot majhna kresnica. Daljna! Nedosežna!

venec» z dne 11. jan. uvodnik, v katerem se kritizira ustroj sedanje šole. Med drugim pravi tudi: Posebej pa moramo Slovenci odklanjati naše liberalno šolstvo, ker je v polnem nasprotju z našim narodnim značajem, miselnostjo in omiko. — Omenja tudi nedeljsko zborovanje »Krščanske šole«, se zavzema za upoštevanje gesla: krščanskim otrokom krščansko šolo, katoliškim otrokom katoliško šolo, slovenskim otrokom slovensko šolo. — Ob koncu poudarja: Ljudstvo mora po starših, po svoji lastni narodni cerkvi in po svojih narodnih zastopnikih imeti v šolstvu prvo in glavno besedo, birokracija mora biti v službi ljudstva.

— I. Učitelj-stoletnik, ki že pol stoletja živi od skromne pokojnine, je g. Ljubomir Džurić-Baba iz banatske vasi Crepaja, ki je brez dvoma najstarejši učitelj v naši državi. Poučeval je otroke v času, ko so bili učitelji še redki celo po mestih. Učitelj stoletnik je še krepak in še danes čita časopise. (»Politika« od 11. januarja.)

— I. Za krščansko vzgojo naše mladine. Pod tem naslovom priobčuje »Ponedeljski Slovenec« od 10. januarja poročilo o skupščini društva »Krščanska šola«. Iz tega poročila naj navedemo le nekaj zahtev, ki zadevajo šolo in učiteljstvo. Katoličani po vsej sliki zahtevamo, da bodi vzgoja katoliške mladine katoliška, in najmanj, kar se more zahtevati, je to,

Učiteljski pravnik

—Š. Vprašanje: H. V. iz K. Na prejšnjem službenem mestu sem se poročil z ne- učiteljico po že odobrenem proračunu. Prosil sem šolski odbor za kuhinjo. Dal mi je vlažno luknjo, ki je nekoč le res bila kuhinja. V zidu goba, strop razpokan, od poda le redki prepereli sledovi, od štedilnika je ostal le dimnik. Odbor mi jo je dal s priporočilom, naj jo sam uredim in opremim. V stanovanjski hiši sta bili še dve boljši kuhinji. Do teh pa nisem imel pravice. V tem mi je bilo ponudeno upraviteljsko mesto tu. Pod takimi okoliščinami sem sprejel. Preme- stitev po prošnji...

Zdaj pa bi rad vedel: ali lahko zahtevam povrnitev predpisanih selitvenih stroškov od onega šolskega odbora?

Odgovor: Ne!

Naša gospodarska organizacija

—g. Učiteljski dom v Ljubljani se najlepše zahvaljuje tov. Juliju Mayerju, šolske- mu upravitelju v Dobu pri Domžalah, ki je poslal domu 25 din kot novoletni dar. Tova- riši, ali ne bi bilo lahko več Mayerjev med učiteljstvom? Blagajnik.

Učiteljska tiskarna

—t. Vse prijavljene zadrušnike prosimo, da redno nakazujejo obroke na deleže. Dru- števni blagajniki naj nakazujejo sproti vpla- čane zneske.

—t. Šole uživajo v okviru odobrenega proračuna brezpogojen kredit, naročilnice morajo biti pravilno podpisane.

—t. Smučarji, pozor! Nabavite takoj, saj je tudi teorija potrebna: Kump, Smučanje, din 30.—

—t. Izpišek iz tekočega računa dobe v ja- nuarju vse šole, ki imajo še ostanek dolga iz leta 1936. Prosim, da takoj pregledate ob- račun in potrdite prejem na priloženi tisko- vini.

Mladinska matica

—mm. Pod naslovom »Nove knjige« je prinesel »Naš glas« od 1. jan. 1938. kratko oceno o »Našem rodu«. Tu stoji: S pričet- kom šolskega leta je začel izhajati IX. letnik »Našega roda«. Ta najbolj razširjeni sloven- ski mladinski list, ki izhaja v nakladi 20.000 izvodov (v resnici 23.000!), je tudi v novem letu ostal na svoji višini. Sodelujejo najboljši slovenski mladinski pisatelji in ilustratorji. Zlasti je zanimiva »Pesterna« od Fr. Bevka, prav izvirna, pa tudi zelo lepo ilustrirana je Ruska pravljica o medvedih. Veliko veselja so gotovo imeli mladi bralci z Ribičevim spisom »Kako je Miheč med letom živel«, ki je prav hudomušno opremljen s slikami. Naj- mlajšim je seveda v veliko zabavo Ciciba- nov rod. Tudi odraslega čitatelja morejo za- nimati članki o mostiščarjih, o pridelovanju tobaka itd. Skratka: »Naš rod« je vzoren mladinski list, na katerega more biti »Mla- dinska matica, ki ga izdaja, upravičeno po- nosna. Z njo pa more biti deležno zaslu- žnega priznanja vse slovensko učiteljstvo, ki je s tem mladinskim listom dalo najlepši vzgled, kako povezati šolo in dom, kako pre- mostiti prepad med učenci in učitelji.

—mm. »Ciciban čita« je vzbudil povsod mnogo pozornosti in zanimanja. Mali abe- cedarij prejemajo s ponosom svojo prvo knji- go v življenju.

Najtopleje priporočamo vsem razredni- kom in razrednicam elementarnih razredov, da ne opuste te ugodne prilike in nabavijo

da šolska vzgoja ne sme rušiti verskih in narnih temeljev naše vere. — Prvi člen za- kona v ljudskih šolah naj se glasi: »Naloga ljudske šole bodi, da poučuj in vzgajaj mla- dino v versko-naravnem duhu, da skrbi za raz- voj telesnih in duševnih sil in položi temelj, da se razvijejo v krepke ljudi in zveste domoljubne državljane. — Učiteljstvo naj ob vsakem primeru dela v živo besedo in s svo- jim zgledom na versko-moralnem izobraževa- nju ljudstva svojega okraja. Učitelj bodi čne veroizpovedi, h kateri pripada večina učen- cev. — Verske oblasti naj bodo zastopane v šolskih odborih ali korporacijah. Tudi starši naj bodo zastopani v teh korporacijah. Usta- navljanje novih zasebnih šol s pravico jav- nosti naj država ne ovira, temveč pospešuje. — Dobra šola je za nas katoličane tista, ki sloni na temelju razodetih verskih resnic in moralnih naukov — krščanskim otrokom kr- ščansko šolo — katoliškim otrokom katoliško šolo — slovenskim otrokom slovensko šolo! — Nadzornik g. Erjavec se je v svojem govoru zavzemal zlasti za demokratizacijo našega šolstva, to je, naj o usodi našega šolstva od- ločajo okrajni in krajevni šolski sveti, ki so izvoljeni od staršev. Govornik je razpravljal tudi o kvarnih vplivih, ki na odločujočih me- stih kvarno učinkujejo na razvoj našega šol- stva. — Slično poročilo prinaša tudi »Sloven- ski dom« od 10. januarja.

za svoje začetne črkostrelce to prijetno bro- šurico. Naklada je razmeroma nizka in bodo kasni naročniki gotovo morali čakati na dru- go izdajo.

—mm. Kratko oceno o letošnjih rednih izdajah Mladinske matice prinaša »Vojni in- valid« od 1. jan. 1938. Zaključuje jo s sle- dečim stavkom: Vse tri knjige so krasno da- rilo mladini in tudi odraslim.

—mm. Hočete imeti v prvem razredu lepe uspehe pri čitanju? Naročite knjižico »Cici- ban čita«, ki je pravkar izšla v založbi Mla- dinske matice in stane pri naročilu vsaj 10 izvodov po din 1,50. — Naročila sprejema Mladinska matica, Ljubljana, Franciščanska ulica 6/I.

—mm. V božični številki »Prager Presse« je izšel krajši članek o slovenskih prevodih bolgarskih pisateljev, kjer ponovno omenja list zbirke bolgarske mladinske proze »Pir- hi«, ki jo je izdala Mladinska matica in s tem napravila prvi korak k spoznavanju bolgar- ske književnosti pri Slovencih. Tej zbirki so sledile »Bolgarske novele« od istega preva- jalca, ki so pa izšle v Mohorjevi družbi. Za leto je napovedana v Bevkovem prevodu po- vest »Pod igoto« od Ivana Vazova.

Šolski radio

—r. XVI. teden, Torek, 18. januarja: »Iz življenja slikarjev Šubicev«, g. Fran Škodlar. II.—III.

Petek, 21. januarja: Proslava ob 60-letnici rojstva Otona Zupančiča: 1. dr. dekl. me- ščanska šola v Ljubljani. Spored: 1. Slavnostni govor; gđc. Marija Lapaine. 2. Deklamacije: a) Ciciban in čebela. b) Kroparji. c) Begunka pri zibel. d) Naše luči. e) Slovo in bolnik. f) Na Bledu. 3. Petje: a) Ciciban je zaspan; Šček. b) Zvonovi: M. Tomc. II.—III.

—r. V kmetijskem radiu bo v nedeljo, dne 16. januarja ob 17. uri predaval g. Franjo Kafol: »Važnost in razvojna možnost sloven- skega sadjarstva«.

Stanovska organizacija JUU iz izvršnega odbora

—iz Pozdravne brzojavke in solidarnost- ne izjave izvršnemu odboru JUU, odnosno njegovemu predsedniku Ivanu Dimniku, so poslala naslednja učiteljska društva:

Sresko društvo Mileševo.
Sedem obmejnih sreskih društev
zbranih v Mariboru.
Sresko društvo Mrkonjič grad.
Sresko društvo Skopje.
Učiteljstvo iz Like.

Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO MARIBOR DESNI BREG bo zborovalo dne 22. januarja 1938. z naslednjim dnevnim redom: 1. Situaci- sko poročilo. 2. Dopisi. 3. Predavanje tov. Tavžlja Jožeta: Pouk petja v osnovni šoli. 4. Pristop k SSM.

Poročila

+ JUU SRESKA DRUŠTVA MARIBOR MESTO, MARIBOR LEVI BREG, MARI- BOR DESNI BREG, SV. LENART, DRAVO- GRAD, SLOV. BISTRICA IN PTUJ so zboro- vala 11. decembra v Mariboru. Udeležba 550 članov. Ker je bilo tu zbrano baš obmejno učiteljstvo, je ta skupščina v vsem svojem po- teku in dnevnem redu imela obsežne izrazi- tega obmejnega tabora našega učiteljstva.

Skupno zborovanje je otvoril in vodil tov. Hočev ar Ciril, predsednik mariborskega

sreskega društva. Ob otvoritvi je predvsem pozdravil letos novoizvoljenega predsednika sekcije JUU za dravsko banovino, tov. Me- toda Kumelja. Dalje prof. g. Šiliha, nato navzoče nadzornike: gg. Alta, Tomaži- ča, Bobiča, Močnika, Cepudra in Senico ter vse zborovalce.

Predsednik Kumelj je v obsežnem po- ročilu očrtal prizadevanje sekcije in celokup- nega JUU za dvig šolstva in za pravno in eksistenčno osiguranje učitelja ter končno prikazal situacijsko sliko učiteljske organiza- cije. Naglašal je tesno povezanost med učit. organizacijo in narodno prosveto, zato orga- nizačno pripravljenost do dela in žrtev, na drugi strani pa dolžnost in pravico do dobro- hotne kritike glede vseh vprašanj prosvete, šolstva in učiteljstva. Predpogoj za uspešno delo učiteljstva je vrnitev dobrega razpolože- nja, notranjega miru, občutka sigurnosti in neodvisnosti od laičnih vplivov. Polagal je zlasti važnost na dobro poslovno personalno politiko in tako sklepal na izglede stalnega stika med legitimnimi predstavniki učiteljstva in prosvetnimi oblastmi. V organizaciji sami je priporočal gospodarsko osamosvojitve, pod- črtal zahtevo avtonomije za organizacijo in pozival članstvo, da vztraja na disciplini, mo- ralni višini na vsestranskem žrtvovanju za ko- rist šole, stanu, naroda in države.

Izvršnemu odboru JUU v Beogradu je bi- la odposlana pozdravna brzojavka z izjavo odobravanja in solidarnosti z njegovim delom. Soglasno je bila nato sprejeta po tov. Vaudi Mirku prečitana resolucija, s ka- tero učiteljstvo zahteva:

1. Jugoslovensko učiteljsko udruženje je izključno prosvetna in stanovska organizacija, zato nad vsemi dnevnimi političnimi vpraša- nji. Zaradi tega odklanja vsak strankarsko politični vpliv na šolska, stanovska in organi- zacijska vprašanja. Zahtevamo za organiza- cijo popolno avtonomijo.

2. Da se prizna organizaciji, ki je in hoče biti vedno pozitivni graditelj, pravica svo- bodnega razpravljanja v vseh vprašanjih, ki zadevajo šolo in stan ter se tako razpravlja- nje ne smatra za zlohotno kritiko uredb in zakonov.

3. Da učiteljstvo lahko vrši svoje naloge, je potrebna stalnost na mestu in v službi, avtomatsko napredovanje, vsa pravna zaščita, materialno zboljšanje, zagotavljanje in neodvis- nost brez razlike na spol in zakonsko stanje, znižanje števila otrok v razredu, kakor jih predpisuje zakon o nar. šolah, otvoritev po- trebnih novih razredov, zasedba vseh praznih učiteljskih mest, nastavitve brezposelnih abiturientov in uzakonitev zvanja šolskih upra- viteljev.

4. Ugotavljamo kot učitelji v treh obme- jnih političnih srezih Maribor levi breg, Ma- ribor desni breg in Dravograd naslednje:

Šolske dece je 24.389, s 499 oddelki (raz- redil) ter s 460 učnimi močmi, manjka 39 uč- nih moči, torej pride na eno učno osebo 53 učenecv, uspešno delo pa je možno le pri šte- vilu 45.

V omenjenih srezih primanjkuje 18 novih šolskih zgradb, 47 prezidav šolskih poslopij pa je nujno potrebnih.

Stanje obmejnega šolstva kliče po nujni ureditvi, po opremlj, po oskrbi obmejne šolske dece s šolskimi in življenjskimi potrebščinami ter po socialni in nacionalni zaščiti obme- jnega življa!

Nato je tov. Vauda Mirko kot obmejno- šolski referent sekcije JUU zborovalcem predložil odtujevanje slovenske zemlje potom prehajanja naših posestev v nemške roke! Predložil je zborovalcem v tej zadevi posebno obmejno spomenico, ki naj bi jo poleg učit. organizacije osvojile tudi vse politične orga- nizacije, vsa narodno-obrambna društva in vsi vplivni činitelji, ter posredovali, da pride pred najvišji odločilni (zakonodajni) forum, radi vsesplošne važnosti in nujnosti te spo- menice za utrditev in resnično osvojitve naše meje z njenim ozemljem. Spomenico so zbo- rovalci toplo sprejeli.

Nato je sledilo obširno, temeljito in za- nimivo predavanje prof. g. Šiliha Gusta- va »Mladinoslovne osnove za reorganizacijo šolstva«, silno aktualna tema, ki nad učno snovjo in nad dosedanjimi druge činitelje stavi otroka samega kot smerodajalca in preosno- valca sedanje šole.

Upok. šol. nadzornik Ivan Tomažič je v imenu CMD pozdravil zborujoče učitelj- stvo, kratko očrtal njeno delo za obmejne šole in učence, popisal vrednost darov za letoš- nje obmejne božičnice in pozival učiteljstvo k podpiranju CMD.

Tov. Kopriva Alfonz je poročal o ci- ljih in dosedanjih lepih uspehih »Roditeljske- ga lista« in vabil k še izdatnejšemu sodelo- vanju učiteljstva za osiguranje tega glasila. Tov. V ranc Ernest je opozoril na pred krat- kim ustanovljeno zadruško slov. učiteljstva, namreč: »Pedagoški tisk« in podčrtal važnost in namen te zadruge.

Hočev ar Ciril, preds. Kristan Zmago, taj.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO KRŠKO. Zborovanje kostanjeviške delovne edince se je vršilo v Kostanjevici dne 18. dec. 1937.

Navzočih 21 članov. V imenu društvene uprave vodi zboro- vanje tov. Herbst Pavel.

Preden pride na dnevni red, se na so- glasno mnenje prisotnih predvsem obrazloži namen Učitelj. pokreta ter končno pomen na- meravanega raziskavanja šolskih okolišev: a) za šolo samo in učiteljstvo ter b) za narod. Med drugim se prečitajo odlomki iz »Popot- nika« št. 1 in 2 »Moje poizkusno šolsko delo in njega rezultati« od tov. Jurančiča.

Soglasno se izvolijo 3 člani odseka za pro- učevanje krškega sreza, ki bodo z ozirom na načrt proučavanja tudi edinični referenti v vseh štirih smereh načrta.

Tovarišicam in tovarišem se dajejo v pro- učevanje sledeča začasna navodila, ki jih bo- do referenti pozneje po potrebi preuredili in dopolnili.

1. Lastninske prilike: Štev. posestev — velikost — lastniki — najemniki — prosperira — propada — vzroki — zadolžitve — živina — zemlja — kulture.

2. Socialna struktura vasi: Dohodki — iz- datki — prehrana — obutev — obleka — sta- novanske prilike.

3. Kulturno stanje: Pismenost — splošna in gospodarska naobrazba — kulturno udej- stvovanje — društva — organizacije — pri- reditve — udeležba — vzroki pasivnosti.

4. Mladina: Fiziološki razvoj — zak. in nezak. — uporaba — nagib.

Tov. podpredsednik pojasnjuje iz »Na- rodne prosvete« in »Učit. tovariša« amanda- maje fin. zakona za leto 1938/1939, ter polo- žaj sekcije dunavske banovine.

Samostojni predlogi: Članstvo želi pravo- časnega vabljenja na zborovanja — izdajo položnic, ki jih članstvo potrebuje za naka- zilo članarine in izdajo zemljevida za krški srez.

Zborovanje se zaključuje ob 12. uri. Tovariši podpredsednik želi vsem vesel božič in veselo novo leto.

Herbst P., podpreds. Medved Br., zapis.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJA- NA OKOLICA ZAH. DEL je zborovalo dne 18. decembra v Ljubljani. Navzočih je bilo 73, odsotnih pa 29 članov.

Predsednik Vrhovec je otvoril zborovanje in obširno poročal o zboru predsednikov v Celju. Nato je predaval tov. Taučar Ljudevit o družini s socioloških, gospodarskih in vzgoj- nih vidikov v minulosti in v sedanjosti. Po predavanju je bila daljša razprava. Šola in dom naj delata roko v roki, roditeljski sestanki naj pomagajo premostiti prepad med njima.

Člani so nato odobrvali in soglasno spre- jeli resolucijo, ki so jo sprejela dne 4. dec. v Celju štiri sreska društva. Resolucija je objavljena v »Učit. tov.« z dne 9. dec. 1937.

Poverjenik SSM je vabil člane k pristopu.

S. Vrhovec, preds. Lenarčič Ana, tajnica.

Novosti na knjižnem trgu

—k. Dragiša Mihajlovič: »Na rastanku sa školom«, Kragujevac, 1937. Cena 30 din. V knjižici »Društveno prosvetna pitanja«, 8. zve- zek, je izdal, tudi slovenskemu učiteljstvu do- bro znani tov. Dragiša Mihajlovič ob svoji upokojitvi knjigo z značilnim naslovom »Na rastanku sa školom«, v kateri daje učiteljstvu mnogo praktičnih navodil, kako raziskovati socialne in zdravstvene razmere otrok in nji- hov vpliv na otrokov razvoj in na njegovo du- ševnost. Poleg tega opisuje tudi svoje po- glede na učiteljsko udruženje in na učiteljevo delo med narodom. V knjiži se zrcali delo pisca, ki se je poglobil v narodovo dušo in narodove potrebe, zrcali se v njej 35-letno vsestransko delo marljivega učitelja, delaveca na kulturnem, gospodarskem, socialnem in pa tudi stanovsko-političnem polju. — Knjiga je razdeljena na pet poglavij, in to: I. Rad i za- mor. II. Šolska nastava. III. Dete i društvo. IV. Učitelj za sebe. V. Učitelj građanin. — Knjiga je zelo obsežna in zanimiva ter pri- poročljiva za vse učitelje.

—k. Snov za proslavo »Sv. Save« in »J. J. Strossmayerja« prinaša drugi zvezek »Bibli- teke jugoslovenske škole«, ki izhaja v Zagrebu in stane posamezna številka 10 din. Naroča se na naslov: Zagreb, Derencinova ulica, Dom banov. Crvenog Krsta.

—k. Cankarjeva družba je izdala za leto 1938. štiri knjige, in to: Koleadar Cankarjeve družbe 1938 s precej bogato vsebino; nadalje C. Petelin: Francija in francosko ljudstvo. V knjiži se obravnava zgodovinski in političen pregled, šolstvo, civilizacija in kultura, raz- merje do drugega sveta i. dr. Delo spopolnju- je 12 slik in risb. Mimica Konič: Sinovi pred- mestja. Namesto uvoda nosi knjiga pesem, ki se začneja tako: Videla sem trpljenje njih, ki jim ne sveti nobena zvezda. Anton Tonc: Zenin iz Amerike obsega pet kratkih črtic, in to: Zenin iz Amerike. — Sluga Matej in njegov pes. — Tckmea. — Dogodek v hotelu »Gratis«. — Posredovalnica za službe. — Letna naročnina 20 din.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, foto- aparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.